EGZAMIN CERTYFIKACYJNY Z JĘZYKA SERBSKIEGO NA POZIOMIE B2

TEST PRZYKŁADOWY

- **odpowiedzi na pytania do testów 1, 2, 3.1 wpisuj na kartę odpowiedzi numer 1**
- **odpowiedzi na pytania do testu 3.2 wpisuj na kartę odpowiedzi numer 2**
- **odpowiedzi do testu 4 wpisuj na kartę odpowiedzi numer 3**

za cały egzamin możesz uzyskać 140 punktów

Egzamin trwa 180 minut

☞ **Do wszystkich części egzaminu dołączone są instrukcje. Przeczytaj je uważnie zanim przystąpisz do rozwiązywania zadań testowych.**

INSTRUKCJA TESTOWA

Otrzymałaś/-eś książeczkę testową oraz trzy karty odpowiedzi.

ROZWIĄZUJ TESTY 1.1, 1.2, 2.1, 2.2 oraz 3.1. (PYTANIA 1-50) NA KARCIE ODPOWIEDZI W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

- Do każdego pytania podane są trzy, cztery lub pięć odpowiedzi do wyboru, oznaczone literami a, b, c, d, e.
- Wybieraj za każdym razem jedną prawidłową odpowiedź .
- Możesz wykorzystywać książeczkę testową do zaznaczania odpowiedzi „na brudno".
- Na kartę odpowiedzi nanieś **ostateczną wersję**.

ROZWIĄZUJ TEST 3.2 (PYTANIA 51-70) NA KARCIE ODPOWIEDZI W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

- Wszystkie odpowiedzi wpisuj **DŁUGOPISEM** na osobnej karcie odpowiedzi.
- Niniejszą książeczkę testową możesz wykorzystać do rozwiązywania testu „na brudno".
- Pisz wyraźnie! Nieczytelne pismo nie będzie brane pod uwagę!

ROZWIĄZUJ TEST 4 NA KARCIE ODPOWIEDZI W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

- Test 4 możesz napisać „na brudno" na odwrocie pustych stron książeczki testowej.
- Ostateczną wersję napisz czytelnie na pierwszej stronie karty odpowiedzi numer 3 oraz na jej odwrocie.

Zarezerwuj co najmniej 40 minut na wykonanie testu 4.

PAMIETAJ O TAKIM ZAPLANOWANIU CZASU, ABY WYSTARCZYŁO GO NA PRZEPISANIE WSZYSTKICH ROZWIĄZAŃ NA KARTY ODPOWIEDZI

<u>Тест 1: Слушање и разумевање текста</u> Питања 1–15 (30 бодова)

1.1 Слушаћете два пута радио интервју посвећен деци као потрошачима. Прочитајте питања (1-7). Своје одговоре упишите на карту одговора бр. 1. Само један од одговора је исправан. Можете правити белешке у тест књижици.

1. Педесетих година 20. века…
а) значајно се смањио број деце у Америци.
б) деца престају да добијају новац од родитеља.
в) мења се статус детета у породици, постаје самосталније.

2. Своје истраживање Јелена Филиповић спровела је...
а) у свим српским гимназијама.
б) у седам школа у српским градовима и селима.
в) у пар основних школа и у дечијем вртићу.

3. Процес потрошачке социјализације деце…
а) зависи од поднебља с ког потичу.
б) исти је у свим земљама.
в) бржи је у САД-у него у Србији.

4. Деца у градовима
а) имају више опција како да испуне своје потребе и жеље него деца у руралним срединама.
б) добијају од родитеља мање новца него деца у руралним срединама.
в) имају потпуно исте потрошачке навике као деца у руралним срединама.

5. Шта се променило после Другог светског рата?
а) Мајке имају све више обавеза, морале су и саме да се брину о деци.
б) У рекламама козметике и свакодневних производа престала су да глуме деца.
в) Дете је постало свестан потрошач, одлучује о избору производа.

6. Када деца добијају свој први џепарац?
а) Када напуне неколико година, родитељи ипак имају контролу над тим шта деца раде са својим новцем.
б) То је редак случај, родитељи не дају радо џепарац малишанима.
в) Најчешће, кад је дете у четвртом разреду основне школе.

7. Да ли се маркетиншка комуникација са децом мењала кроз време?
а) Да, али само делимично. Још увек се у рекламама не види промена. Упућене су искључиво одраслим потрошачима.
б) Морала је. Деца су почела да учествују у куповини, разликују брендове, самостално бирају производе за себе и друге.
в) Није, зато што деца не праве разлику између производа које набављају њихови родитељи; деца нису активни учесници потрошачког друштва.

[извор: Дијалог култура – Радио-телевизија Војводине]

1.2 Слушаћете два пута део приче посвећене Хелени Рубинштајн. Размислите да ли је дата тврдња (8-15) ТАЧНА (А) или НЕТАЧНА (Б). Своје одговоре упишите на карту одговора бр. 1. Можете правити белешке у тест књижици.

8. Хеленин отац никад није хтео да уда своју кћерку за особу коју она не воли.
9. Хелена је замолила оца да борави неко време код рођака у Аустралији.
10. Њен ујак, Сиберфелд, био је удовац са кћерком.
11. Током путовања бродом нико није обраћао пажњу на младу Хелену.
12. Креме које је правио за њу и њене сестре апотекар Јаков Ликуски изазвале су одушевљење међу другарицама у Аустралији.
13. Све посудице креме, које јој је послала мајка, поклонила је својој сестри од ујака.
14. Хелена је много желела да постане лекарка, зато је уписала медицинску школу.
15. Захваљујући тексту њеног пријатеља, новинара Едварда Титуса, људи су чули о Хеленином креми Валазе и почели масовно да је наручују.

[извор: РТС]

<u>Тест 2: Разумевање прочитаног текста</u> Питања 16–30 (30 бодова)

2.1 Пажљиво прочитајте наведени текст, а затим одговорите на питања, бирајући један од четири понуђена одговора. Своје одговоре упишите на карту одговора бр. 1. Само један од одговора је исправан.

Петар Влаховић, *Брак и женидбени обичаји* (одломак)

Брачна заједница и традиционални обреди који прате њено оснивање у свим раздобљима су представљали значајну друштвену манифестацију. Сматрало се нормалним да сваки члан, када за то дође одговарајуће време, заснује брачну заједницу, уколико за то нису постојале озбиљније менталне и физичке сметње. Склапање брака није био само лични већ и породични догађај у који се постепено, на одговарајућим етапама, укључивао шири круг на нивоу свог па и суседних насеља. Све до ступања на снагу закона о браку, донетог 1946. Године, обавезан је био брак који се закључивао пред верским институцијама. У Војводини је већ од 1894, упоредо с црквеним, могао бити склопљен и грађански брак. По садашњим законима обавезан је грађански брак после чега се, ко то жели, може закључити и брак у оквиру одговарајуће верске заједнице. Али, по свему судећи, традиционални начин јавног манифестовања склапања нове брачне заједнице никада није губио свој друштвени значај, јер се у народу традиционалном церемонијалу придавао већи значај него „уписивању супружника у државне књиге".

Званично „државно" венчање обављало се према потреби, кад деца одрасту за школу или за то настане неки други разлог. Овакве брачне заједнице, пошто су јавно склопљене са становишта њихове друштвене средине, сматране су регуларним, ваљаним и пуноправним у сваком погледу. Дакле, важан је био сваки брак који је склопљен у складу са традиционалним

народним обичајима, као што је церемонијално увођење невесте у младожењин дом, њено обвођење око огњишта, клањање кућном прагу, примање накоњчета, посипање плодовима и слично. Због свега тога народ дуго није придавао особиту пажњу верском и административном начину склапања брака. Двоженство или бигамија законом је забрањено. Многоженство или полигамија као облик брачне заједнице познавали су још стари Словени. Овим појавама су се супротстављале и црквене и државне власти. Али, оне се нису могле брзо и лако искоренити, мада су казне биле строге. Полиандрија, појава да жена има више законитих мужева, у правом смислу речи није била позната код становништва Србије. Сорорат или женидба свастиком, односно сестром умрле жене, такође је био познат у неким срединама Србије, нарочито у Војводини. И овде је реч о изузецима који нису увек прихватани у народу, мада је и за њих налажено одговарајуће оправдање.

Т. Ђорђевић је навео више примера и разлога ради којих су у целибату остајали и мушкарци и девојке. Добровољну апстиненцију од брака условљавало је ступање у монашке и свештеничке редове, а било је и узрока друге врсте. Б. Дробњаковић, на пример, истиче сиромаштво, неспособност, болест и друго. У целибату се остајало и из других разлога. Момак се, на пример, завештавао у тешкој болести да се неће женити уколико оздрави. У патријархалној средини југозападних крајева, уколико у кући није било мушких потомака, једна од кћери (тзв. „вирџина" или „тобелија") се заветовала да се неће удавати. Она је за ту прилику припремана још из детињства. Облачено јој је мушко одело, добијала је мушко име, кретала се у мушком друштву и у тој улози обављала само мушке радове. На тај начин желело се бар за још једну генерацију наставити култ дома и породице.

Наша народна традиција у вези с браком бележи још једну архаичност која се у неким деловима Србије одржала и до наших дана. Уколико умре момак или девојка који нису основали брачну заједницу, покојник се у том случају облачио у одговарајуће венчано рухо, а затим се обављала привидна „свадба". Поред покојника је стајала девојка или момак у венчаној опреми а церемонију је пратила музика и певање свадбених песама. Разлика од нормалног ритуала била је у томе што су извесне радње одступале од уобичајених кретања здесна налево. Чак се и коло играло у супротном смеру, што је вероватно била последица схватања да је загробни живот исто као овоземаљски али са обрнутим кретањем.

Као што се види народ је дугим искуством стварао и прихватао неке облике понашања који су имали дубок смисао и хуман садржај. То истовремено указује и на значај који се браку придавао у традиционалном народном животу.

[извор: Петар Влаховић, *Србија – земља, народ, живот, обичаји*, 2005]

16. Који значај у друштву је имало склапање брака?

а) Његово значење се мењало зависно од времена, у прошлости то није био важан друштвени догађај.
б) У склапању брака су од почетка до краја учествовали само млади, без породице.
в) Склапање брака је био празник не само породице, већ и друштва из којег је потицао млади пар.
г) Брак је био део традиције, склапао се чак и тада када су постајали неки физички или ментални проблеми.

17. Традиционални церемонијал јавног склапања брака
а) је у данашње време постао потпуно архаичан обичај.
б) сматра се у народу мање значајним од грађанског брака.
в) данас се поштује; неопходан је грађански брак, али после може се брак склопити и у цркви.
г) још увек се поштује, али само у руралним срединама.

18. Многоженство:
а) није се укоренило код јужнословенских народа.
б) строго се кажњавало, бориле су се са њим и државне и верске власти.
в) било је популарно у истој мери као моногамија.
г) признавало се, али само ако је сваки брак био склопљен пред верском институцијом.

19. Који су били разлози зашто девојке и момци нису ступали у брак?
а) Млад човек је давао обећање да се неће оженити уколико буде услишена његова молба.
б) Родитељи су понекад терали своју децу да се замонаше.
в) У неким породицама један од синова није се женио да би се читав живот бринуо о породици.
г) Девојке се нису удавале ако нису могле да нађу у свом селу довољно богатог вереника.

20. Ко је то „вирџина" и коју је улогу имала у породици?
а) Била је то најбоља девојка у кући, удавала се за најлепшег момка у селу.
б) Био је то најмлађи син задужен да брани и храни своју породицу.
в) Био је то традиционалан назив за жену која нема мушких потомака.
г) Била је то девојка, која је носила мушко име и одећу и обављала је мушке послове уместо сина.

21. У којој ситуацији се обављала „привидна" свадба?
а) Ако млади нису имали довољно новца за обичну свадбу.
б) Кад су се венчавала мала деца.
в) Ово је била проба недељу дана пред праву свадбу.
г) После смрти младог човека који није успео да раније ступи у брак.

22. Чиме се одликовао ритуал „привидне" свадбе?
а) Људи су играли коло које није традиционални српски плес.
б) Током ритуала су људи плесали у супротном правцу.
в) Учесници ритуала су обилазили цркву здесна налево.
г) Током ове свадбе је било потпуно тихо.

2.2 Прочитајте пажљиво текст у којем недостају реченице или делови реченица. Попуните празна места у тексту, бирајући једну од могућности датих испод текста. Попуњен текст треба да има смисла. Своје одговоре упишите на карту одговора бр. 1.

КО ЧИТА КЊИГЕ У СРБИЈИ?

Грађани Србије највише воле књиге домаћих аутора, али повремено исказују интересовање и за стране писце. Купују се и нове и половне књиге, у књижарама, али и на улици. Тражени су и белетристика и стручна литература, али када се све сабере… **(23)** _____. Сувишно је напоменути да је књига купљена за поклон одавно „изашла из моде".

Међу читаоцима у нашој земљи предњаче студенти и ђаци, тако да се за читање углавном „одлучује" онај ко то мора, о чему сведочи и истраживање Народне библиотеке Србије и књижаре МЦ Мост, које је показало да је само нешто више од половине грађана Србије у току претходне године прочитало нешто што може да се назове књигом. Иако наш главни град има дугу традицију Сајма књига којом се поносимо као једном од најважнијих културних манифестација у земљи, **(24)** _____.

Кампања Библиотеке града Београда носи назив „Читај, обогати себе". То, наравно, није основни повод да се грађани определе за дружење с књигом. Осим велике могућности за проширивање знања, истраживања Универзитета у Сасексу у Великој Британији показују да је читање најефикасније средство за уклањање стреса. Предности читања су небројене, па опет, у Србији је и читање и однос према књизи на ниским гранама.

Како наводе у Библиотеци града Београда, иако је број књига које су прошле године грађани позајмили једнак броју становника Београда, а број чланова достигао рекордних 123.000, читалачка публика је и даље мала, а разлог томе се назире пре свега у – телевизији.

– Библиотеке користи само пет одсто становништва! То постаје национални проблем којем је неопходно посветити озбиљну пажњу јер земља без науке, образовања и културе, **(25)**_____. С друге стране, образовање и памет тренутно нису високо пласирани. Са око пет сати гледања телевизије дневно, **(26)** _____, а већина телевизијских садржаја које гледамо је испразна. Најредовнији чланови библиотека су студенти и ђаци који морају да их користе. С друге стране, деци би још у првој години требало дати сликовнице, како књиге касније не би везивала за школу и обавезе, већ им их приказати као саставни део света од рођења – објашњава Јасмина Нинков, директорка Библиотеке града Београда.

Они који не читају правдају се тиме да књига одузима превише времена, да је превазиђена, или да их читање подсећа на школску лектиру. Ни ту, међутим, није крај – **(27)** _____, пре свега студенти и ђаци.

Бројношћу читалачке публике, односно стањем на тржишту, нису задовољни ни издавачи. Како наводи писац и представник издавачке куће ВБЗ за Србију Владимир Арсенијевић, чита се веома мало, а према књизи постоји чак и својеврстан презир.

– Чита се, усуђујем се да кажем, срамотно мало, а и све мање. Упадљиво је да изостаје нова, млада читалачка публика, чак је и легитимизован презрив однос према књигама. Читање спада међу „не-кул“ активности и **(28)** _____. Створен је презир и према обимнијим делима. То иде толико далеко, да ми је особа која је читав век провела радећи с књигама рекла да не пишем уколико не могу да пишем кратко – каже Арсенијевић.

Он истиче да највећи тиражи на које књиге код нас могу да „рачунају“ износе око 20.000 примерака. Поређења ради, у Шведској, која има осам милиона становника, незнатно више од Србије, књиге достижу тираж и од милион примерака!

– То што грађани мало читају књиге, **(29)** _____. Данас постоји толико нових медија, па разне садржаје читамо и са интернета, мобилних телефона, постоје и електронске књиге… Многа класична дела интерпретирају се савременим технологијама. Постоји креативност која никада неће бити укоричена. Ја живим с књигом и од књиге, али требало би бити искрен па **(30)**_____ – истиче Арсенијевић, најмлађи добитник НИН-ове награде.

[извор: www.blic.rs]

Празна места бр. 23-26 попуните реченицама или деловима реченица из првог сета одговора. Један од одговора је сувишан и не треба да се користи.

а) налазимо се у светском врху
б) српски ђаци, све више и чешће изаберу књиге, него активни одмор
в) престаје да постоји и у економском смислу
г) и куповине и читања је веома мало
д) ниједан други податак о читалачкој публици не иде нам у прилог

Празна места бр. 27-30 попуните реченицама или деловима реченица из другог сета одговора. Један од одговора је сувишан и не треба да се користи.

а) банкротирају многе издавачке куће
б) не читају ни сви они који су у обавези да то раде
в) не значи да уопште не читају
г) признати да она није света крава
д) не представља успех у друштву

<u>Тест 3: Употреба језика</u> Питања 31–70 (40 бодова)

3.1 питања 31–50 (20 бодова)

Прочитајте пажљиво следећи текст и попуните празна места. Одаберите правилан одговор између наведених могућности (А, Б, В, Г). Само један одговор је исправан. Своје одговоре упишите на карту одговора бр. 1.

Скадарлија добија кодекс понашања

Боемска и романтична Скадарлија из 19. и 20. века сада живи само у песмама, занимљивим причама и (**31**) _____ времешнијих посетилаца. Душу је изгубила, али ако је веровати граду, Туристичкој организацији Београда, Привредној комори града некадашњи садржаји (**32**) _____ туристичких водича, сувенира, старих заната, продаје цвећа, уметничких (**33**) _____ требало би да на велика врата уђу и оплемене сокак који пореде (**34**) _____ париским Монмартром, прашком Златном улицом, бечким Гринцингом, атинском Плаком. За десетак дана некадашња боемска четврт (**35**) _____ кодекс понашања који би требало да успостави правила игре (**36**) _____ угоститељима и власницима локала. Јасна Димитријевић, директорка ТОБ-а, каже за „Политику" да ће нови документ на две стране са 12 (**37**)_____ бити заправо освежени кодекс уведен 1975. године. „Предложићемо да све тенде на локалима буду бордо боје, столњаци и прибор (**38**) _____ јело исти, а пластичне столице у баштама замењене. Биће прописано радно време, врста музике и количина буке (**39**) _____ ће моћи да трпи пешачка зона. Покушаћемо да се (**40**) _____ да се сувенири продају одређеним данима и у одређено време", истакла је Димитријевићева. Квалитет услуге, конобари у униформама, (**41**)_____ страних језика, понуда разноврсне (**42**) _____ додатни су захтеви о којима ће да разговарају угоститељи и надлежне институције. Управници скадарлијских ресторана надају се да ће са кодексом понашања вратити пре (**43**) _____ домаће посетиоце али и дух по коме је била препознатљива пре тридесетак (**44**) _____.

У Скадарлији је писац Момо Капор живео пет година. Уселивши се у кућу у Скадарској улици, Капору се (**45**) _____ један стари господин речима „Видим (**46**) _____ сте да живите у Скадарлији". Капор му је на то одговорио „Овде се не долази да се живи (**47**) _____ да се умре". Да је некада овај део града (**48**) _____ плућима дисао ноћу можда најбоље сведочи анегдота са Зуком Џумхуром и келнером из „Три шешира". Када је конобар, прича Капор, подсетио Зуку речима (**49**) „_____, овде је вечера обавезна", Зуко му је узвратио „Дошао сам на доручак, (**50**) _____ сам се пробудио".

[извор: www.vesti.rs]

А	Б	В	Г
31. осећању	осетљивости	сећању	савршености
32. једанпут	успут	путем	попут
33. радионица	станица	плетеница	намирница
34. са	за	на	по
35. добила	добивши	добиће	добијен
36. између	међу	изван	ван
37. тачака	тачке	тачкама	тачком
38. уз	за	са	при
39. коју	која	које	којом
40. одговоримо	изговоримо	наговоримо	договоримо
41. сазнавање	познавање	дознавање	препознавање
42. сахране	хране	гране	одбране
43. свега	свему	све	свим
44. годином	годинама	године	година
45. обратио	одговорио	отишао	одрекао
46. дошли	пронашли	ушли	прешли
47. ипак	зато	него	али
48. пуним	пуних	пуна	пуном
49. Господин	Господине	Господину	Господо
50. иако	затим	онда	управо

3.2 питања 51–70 (20 бодова)

Прочитајте пажљиво следећи текст и попуните празнине тако да текст има смисла. У сваку празнину можете уписати само једну реч. Своје одговоре упишите на карту одговора бр. 2.

Кафа је здрава, али не претерујте

Кафа је, (**51**) _____ воде, најомиљенији напитак. Према подацима Светске здравствене организације, на планети се сваког дана попије око милијарду и по шољица кафе. (**52**) _____ обзиром на количину, често се говори о њеном добром и лошем (**53**) _____ на здравље.
Кафа се испија широм планете, а врста и начин испијања разликују се од земље (**54**) _____ земље и зависе од културе и обичаја. У последњих неколико година појавиле су се студије (**55**) _____ позитивно говоре о кафи. Уколико се (**56**) _____ претерује, она може (**57**) _____ веома здрава јер смањује опасност од цирозе јетре, убрзава варење, штити мождане ћелије, ублажава главобољу и јача концентрацију. Нутриционисткиња Сара Цвјетковић каже да је кафа добар стимуланс нервног (**58**) _____, стимулише пажњу и памћење. Кафа такође топи масноћу и утиче на потрошњу енергије. Такође, кафа смањује и ризик од дијабетеса за чак 30 (**59**) _____.

Истраживања (**60**) _____ показала да кафом можемо да отклонимо главобољу, или барем да је ублажимо. Стручњаци су доказали да кафа чини да будемо издржљивији, али и да спортисти, уз њу, постижу боље (**61**) _____. Пошто је богата антиоксидансима, штити организам и успорава процес старења. Постоји више врста кафе. Осим по укусу, разликују се и по јачини. Највише кофеина има у шољици еспресо кафе, око 150 милиграма, а (**62**) _____ – свега 5 милиграма – у оној коју називамо „без кофеина". Нека истраживања у Скандинавији показала су да је здравија филтер кафа (**63**) _____ еспреса и турске, јер она нефилтрирана има кафестрол, материју која утиче на (**64**) _____ нивоа холестерола у крви.

Цвјетковић апелује на то да не пијемо превише кафе, како (**65**) _____ избегли нежељена дејства а препоручена дневна доза је три мање шољице. Превелик унос кофеина (**66**) _____ несаницу, вртоглавицу и дрхтавицу. Такође се не препоручује особама (**67**) _____ имају гастритис или појачано лучење желудачне киселине. Уколико приметимо (**68**) _____ нам, после кафе или чаја, срце брже или неправилно (**69**) _____, или утврдимо поремећај крвног притиска – треба о томе (**70**) _____ с лекаром. Добар савет је да смањимо дозу кофеина и пређемо на кафу и пића у којима га је најмање.

[извор: www.rtv.rs]

<u>Тест 4: Писање</u> (40 бодова)

Напишите на карти одговора свој састав од 200-250 речи на тему: *Читање књига као начин провођења слободног времена, бесповратно су потиснули интернет и телевизија. Да ли се слажеш са овом тврдњом?*

Напишите овај текст на карти одговора бр. 3 на одређеном месту.

KLUCZ ODPOWIEDZI

EGZAMIN CERTYFIKACYJNY Z JĘZYKA SERBSKIEGO NA POZIOMIE B2

1.	а	б	**в**				**26**	**а**	б	в	г	д	
2.	а	б	**в**				**27**	а	**б**	в	г	д	
3.	а	**б**	в				**28**	а	б	в	г	**д**	
4.	**а**	б	в				**29**	а	б	**в**	г	д	
5.	а	б	**в**				**30**	а	б	в	**г**	д	
6.	**а**	б	в				**31**	а	б	**в**	г		
7.	а	**б**	в				**32**	а	б	в	**г**		
8.	а	**б**					**33**	**а**	б	в	г		
9.	**а**	б					**34**	**а**	б	в	г		
10.	**а**	б					**35**	а	б	**в**	г		
11.	а	**б**					**36**	а	**б**	в	г		
12.	**а**	б					**37**	**а**	б	в	г		
13.	а	**б**					**38**	а	**б**	в	г		
14.	а	**б**					**39**	**а**	б	в	г		
15.	**а**	б					**40**	а	б	в	**г**		
16.	а	б	**в**	г			**41**	а	**б**	в	г		
17.	а	б	**в**	г			**42**	а	**б**	в	г		
18.	а	**б**	в	г			**43**	**а**	б	в	г		
19.	**а**	б	в	г			**44**	а	б	в	**г**		
20.	а	б	в	**г**			**45**	**а**	б	в	г		
21.	а	б	в	**г**			**46**	**а**	б	в	г		
22.	а	**б**	в	г			**47**	а	б	**в**	г		
23.	а	б	в	**г**	д		**48**	**а**	б	в	г		
24.	а	б	в	г	**д**		**49**	а	**б**	в	г		
25.	а	б	**в**	г	д		**50**	а	б	в	**г**		

KLUCZ ODPOWIEDZI

EGZAMIN CERTYFIKACYJNY Z JĘZYKA SERBSKIEGO NA POZIOMIE B2

51 после, осим, сем, поред	**56** не	**61** резултате	**66** узрокује, изазива
52 С, Са	**57** бити	**62** најмање	**67** које
53 утицају	**58** система	**63** од	**68** да
54 до	**59** одсто, посто, процената	**64** повећање, пораст	**69** куца
55 које	**60** су	**65** бисмо	**70** поразговарати, разговарати, причати

SERBSKI B2

1. 1 ДЕЦА ПОТРОШАЧИ

"Дуго времена погрешно је сматрано да се деца у потрошњи понашају исто као одрасли, па су им нуђени исти производи и коришћене исте промотивне стратегије. Међутим, са "бејби бумом" који се десио у Америци педесетих година 20. века, ситуација се значајно мења. Деца почињу да располажу већим новчаним средствима, добијају више задужења у домаћинству, мења се структура породице, раније се осамостаљују и почињу да прате глобалне популарне трендове" пише др Јелена Филиповић у књизи "Мали купци - велико тржиште".
- Јелена, добро дошли у Радио Нови Сад.
- Добро вече, драго ми је што сам овде са Вама.
- Ви сте спровели егзактно истраживање на репрезентативном узорку деце узраста између 6 и 14 година, односно од 1. до 7. разреда основне школе у неколико градова, у Београду, Новом Саду, Нишу, Ваљеву и Шапцу, али и у дечијем вртићу. Где, како и када деца формирају прве потрошачке навике? Да ли се разликују оне код нас и оне у Америци и Европи, имајући у виду и урбане и руралне средине као значајне детерминанте?
- За разлику од осталих старосних сегмената деца су најмање подложна разликама на бази тога с ког поднебља потичу, тако да о деци можемо причати да су прилично слична у својим захтевима и у целом процесу потрошачке социјализације, без обзира да ли потичу са простора САД-а, или простора Србије, или, рецимо, простора Кине. Они, свакако, највише су подложни променама које се дешавају у оквиру породице и свих карактеристика везаним за породицу.
- Дакле разликују се у навикама, потрошачким навикама?
- Тако, они се разликују у навикама, и у зависности од културе, можемо рећи да се разликују и у начинима како ће одређене потребе да задовоље, па у зависности да ли ће сад да јасно искажу свој став, или ће с друге стране да пусте да родитељи на неки начин открију шта су њихове жеље, то се сада разликује, али сам тај поступак кроз који се пролази, дакле у смислу да ли ћемо их водити у куповину, да ли ће они сами куповити и тд, то је оно што је на исти начин присутно на свим просторима.
- И, наравно, разликују се њихове навике, ако живе у неким урбаним срединама и руралним, јел тако?
- Јесте. Ту се разликују и њихова примања, дакле увек деца добијају нешто ниже џепарце у руралним срединама него у урбаним, и, с друге стране, разликују се просто могућности. У урбаним срединама постоји ипак већи начин како да се одређена потреба задовољи. Па уколико дете, рецимо, има потребу за забавом, може и да иде на спортски догађај, може да иде и на концерт, може и у биоскоп, док у руралним срединама не постоји толико велика лепеза производа и услуга која се нуде.
- Процес потрошачке социјализације мењао се кроз време. Које промене су најуочљивије?
- Па можда је најуочљивије то да деца све раније постају самостални потрошачи. То је било после другог светског рата и могуће да можемо то везати чак и са неким савременим добом који подразумева да су деца сада преузела велики број обавеза који је раније био у опису женског посла, односно опису посла што обављају мајке. Зато што они сада, дакле, и бирају

производе које желе да купе, и у великој мери утичу на то шта ће се купити за целу породицу. Док су раније њихови избори били везани пре свега за производе које они сами користе, сада имамо то да они опредељују који ће се детерџент купити, које ће се купити пахуљице за доручак, затим који ће се купити козметички производ, и због тога можемо приметити и на телевизији велики број реклама које, можда, за неке нестандардне производе као што су детерџенти, убацују децу, управо из тог разлога.

- Сад ме више интересовала она нека социолошка страна приче, што сте Ви исто проучавали у књизи, а то је шта се мењало у друштву, положај детета у породици и у самом друштву се променио, дете се више уважава, почиње да добија неки џепарац, дете почиње да се уважава и као личност, сасвим другачије.

- То је веома присутан тренд и то на глобалном нивоу, у смислу да деца сада добијају џепарац већ од четврте године, тако да већ од тог тренутка почињу да располажу новцем, наравно у одређеној мери, родитељи и даље ту задржавају контролу и такође са повељом о дечјим правима које имамо важећу на глобалном нивоу и свеукупним ангажовањем УНИЦЕФ-а који стално унапређује ту област, имамо да се дечји глас много више чује, него што је то раније био случај. Тако да децу уважавају, с друге стране користе се другачији начини комуникације са децом и то не само у оквиру породице, већ можемо причати и о маркетиншким видовима комуникације, односно променама у тој комуникацији који су настали из тог разлога и просто деца су постала захтевнији потрошачи него што је то раније био случај, и самим тим то нам налаже да се њихова улога мења. Један од података занимљивих, јесте да дете до треће године већ распознаје сто брендова, што ће рећи, дете до треће године већ је постало потрошач, то је раније било незамисливо из простог разлога што нису били тако организоване ни саме продавнице, дакле дете није шетало између великог броја рафова, а сада на стотинама квадратних метара, сада то ради, и дете сада зна, отприлике већ у четвртој години, шта је то што оно жели.

1.2 ХЕЛЕНА РУБИНШТАЈН

Почетком двадесетог века, на броду који је пловио ка Аустралији, међу путницима била је једна млада девојка. У коферу је, осим скромне одеће, носила дванаест посудица са кремом за лице. Звала се Хелена Рубинштајн. Хеленином путовању претходиле су бучне породичне свађе у родном граду Кракову у Пољској. Њен отац Херцел Нафтел Рубинштајн, трговац, сматрао је да је нашао добру прилику за удају, одговарајућег по статусу и имовинском стању, удовца од 53 године, 35 више од Хелениних 18. Истовремено, запросио ју је студент медицине који јој се допадао, али га није видела као свог мужа у будућности. Ипак, просидбу је искористила да се супротстави оцу и одлучно изјави да ће се удати само за свог студента. Уз бројне свађе било је и много суза, падања у несвест и лупања вратима. А онда је кућа утихнула и Хеленина удаја више није помињана. Хелена је добро знала да ће њен отац наставити да јој тражи, налази одговарајуће прилике за удају, па је и затишје употребила да убеди родитеље да је пусте да проведи следећу годину код ујака у Аустралији. Неку годину раније, њен ујак Луис Сиберфелд је, после женине смрти, са кћерком Евом напустио Пољску и почео да се бави узгајањем оваца у градићу Колвејн у Аустралији. Хелена и Ева сачувале су присност тако што су се редовно

дописивале. Путовање до Аустралије трајало је пуна три месеца, а Хелена је за то време одбила још три брачне понуде. Бујна, свиленкаста коса, порцелански тен и посебно, тамне, ватрене очи привукле су бројне удвараче. Уз темпераментну Хелену дуго путовање протицало је брже и лепше. Управо њен беспрекорни бели тен, био је права сензација у прашњавој аустралијској провинцији, где су сунчеви зраци оставили свој печат на свему, нарочито на препланулим и прерано избораним лицима жена. Мајка и њених осам кћерки у породици Рубинштајн, неговале су своје лице кремом коју је за њих годинама правио апотекар Јаков Ликуски. Зато је Хелена понела дванаест посудица напуњених кремом за сваки месец по једну. Није била шкрта. Поклонила их је неколико, и то прво својој сестри од ујака, а онда и њеним пријатељицама. Мајци је одмах написала писмо да јој пошаље још креме. Када је пакет стигао, одлучила је да крему убудуће не поклања, већ да је продаје. Хелена је завршила средњу медицинску школу, али од свега што је учила занимао ју је једино рад у лабораторији. Са тим сведочанством запослила се у апотеци у Колвејну. Потражња за кремом тако је нарасла да је предузимљива Хелена откупила рецепт од апотекара Ликуског и почела да је справља сама у апотеци у којој је радила. Своју чудесну крему назвала је Валазе. Недостајала је само маркетиншка кампанија, како бисмо то данас рекли. А онда је Хеленин пријатељ, новинар Едвард Титус објавио чланак о чудотворној Валазе креми у малбуршким кремама. Убрзо по објављивању, Хелени је стигло невероватних петнаест хиљада наруџбеница за њен производ.